VERGADERDATUM
27 oktober 2026

AFDELING
WBO/Voldoende

NAAM STELLER
M.N.J. Heuser

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP
AB-voorstel Rekenkameronderzoek bestuurlijke samenwerking bodemdaling Flevoland

PROGRAMMA
Bestuur en omgeving

PORTEFEUILLEHOUDER
J. Lodders

Het Algemeen Bestuur besluit:

1. Kennis te nemen van de beantwoording van de vragen van het AB van 2 juni 2026, zoals geformuleerd in bijlage c;
2. Conclusies 1, 3, 6, 7, 9 en 10 uit het onderzoeksrapport te onderschrijven;
3. Conclusies 2, 4, 5 en 8 uit het onderzoeksrapport met aanvullingen en/of nuanceringen te onderschrijven;
4. De aanbevelingen uit het onderzoeksrapport, met uitzondering van aanbeveling 2, over te nemen en het College van Dijkgraaf en Heemraden op te dragen hier uitvoering aan te geven.

Korte samenvatting
De Rekenkamer van Waterschap Zuiderzeeland heeft onderzoek gedaan naar de bestuurlijke samenwerking bij bodemdaling in Flevoland. Het onderzoek richt zich op de samenwerking tussen provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, het Rijksvastgoedbedrijf en andere betrokken partijen. De samenwerking is geëvalueerd en er zijn aanbevelingen gedaan voor het optimaliseren van deze bestuurlijke samenwerking. Het Algemeen Bestuur besluit de conclusies en alle aanbevelingen, met uitzondering van aanbeveling twee, over te nemen.

Relevante kaders
- Onderzoeksprotocol - Rekenkamer Waterschappen Vallei & Veluwe en Zuiderzeeland - Verordening rekenkamer Waterschap Zuiderzeeland 2024

Lelystad, 29 september 2026

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding
In opdracht van het Algemeen Bestuur deed de Rekenkamer onderzoek naar de bestuurlijke samenwerking rondom bodemdaling in de provincie Flevoland. Het doel van het onderzoek is om de bestuurlijke samenwerking tussen provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, Rijksvastgoedbedrijf en andere betrokken partijen bij de aanpak van bodemdaling in kaart te brengen, te evalueren en aanbevelingen te doen voor het optimaliseren van deze bestuurlijke samenwerking.

In januari 2026 ontving het college het conceptrapport van de Rekenkamer. Het college van Dijkgraaf en Heemraden heeft hierop een bestuurlijke reactie gegeven. De Rekenkamer stuurde de definitieve versie, inclusief de reactie van het college en het nawoord van de onderzoekers, in maart 2026 naar het waterschap (bijlage a. en bijlage b.). De tekst van het onderzoeksrapport is ongewijzigd gebleven ten opzichte van het conceptrapport. Het rekenkamerrapport is op 21 april 2026 als ingekomen stuk verstuurd aan het Algemeen Bestuur.

Het college heeft op 2 juni 2026 het Rekenkamerrapport met een appreciatie en een voorstel voor het deels overnemen van de aanbevelingen aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Voorafgaand aan de behandeling door het Algemeen Bestuur heeft een inspreker gebruikt gemaakt van het inspreekrecht. Het Algemeen Bestuur heeft de behandeling van het voorstel verdaagd en het college van Dijkgraaf en Heemraden gevraagd op de volgende punten een nadere toelichting te geven:

- de conclusie in het rapport dat de langetermijnvisie op de ontwikkeling van de bodemdalingsgebieden ontbreekt;
- of Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland versneld kan worden, zowel qua uitvoering van de pilots als het ontwikkelen van een langetermijnvisie als een korte termijnstrategie
- hoe het waterschap invulling geeft aan de aanbeveling om samen met gemeenten aandacht te besteden aan bodemdaling in stedelijk gebied.

Beoogd effect
Het AB heeft kennis over de bestuurlijke samenwerking in Flevoland met betrekking tot bodemdaling en draagt bij aan het adresseren van de bodemdalingsproblematiek in Flevoland.

Ten tijde van het Rekenkameronderzoek en het opstellen van het onderzoeksrapport, was het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland volop in uitvoering en waren de eerste resultaten slechts deels bekend. Er is een projectplan opgesteld en zijn pilots gedefinieerd. Het waterschap zet volop in om het Gebiedsproces tot een succes te maken.
De conclusies en aanbevelingen die in het Rekenkamer zijn beschreven, onderstrepen het belang van het Gebiedsproces om de bestuurlijke samenwerking met betrekking tot bodemdaling te intensiveren. Ook benadrukken ze het belang van het uitwerken van handelingsperspectieven voor de betrokken partijen.

Onderbouwing beslispunten

1.1 Beantwoording van het college van de vragen die gesteld zijn tijdens de AB-vergadering op 2 juni 2026. De vragen van het AB zijn beantwoord en de beantwoording van de vragen is opgenomen in bijlage d.

2.1 Als waterschap onderschrijven wij conclusie 1, 3, 6, 7, 9 en 10.

2.2 Conclusie 1 beschrijft objectief de oorzaken en manifestatie van bodemdaling in Flevoland. Deze conclusie is gebaseerd op de bodemdalingsprognoses uit 2023 waarin de meest actuele inzichten met betrekking tot bodemdaling zijn verwerkt. Wij onderschrijven daarom deze conclusie.

2.3 Conclusie 3 stelt dat de gevolgen van bodemdaling voor natuurgebieden vragen om een integrale aanpak van de problematiek. Deze conclusie onderschrijven wij**.**

2.4 Conclusie 6 over de rol van het waterschap als functionele overheid en expert en hoe de rolverdeling tussen de partners bijdraagt aan het op de bestuurlijke-, beleids- en beheeragenda houden van het dossier bodemdaling onderschrijven wij.

2.5 Conclusie 7 waarin wordt gesteld TBO's een prominentere rol zouden moeten hebben in het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland onderschrijven wij. TBO's vertegenwoordigen natuurbelangen in ruimtelijke processen. Bij het uitwerken van handelingsperspectieven is het van belang dat alle functies goed vertegenwoordigd worden.

2.6 De kern van conclusie 9 is het (te) impliciet blijven van een langetermijnvisie in het gemeentelijk ruimtelijk beleid over het omgaan met bodemdaling. Wij onderschrijven dat een langetermijnvisie helpt om afwenteling naar de langere termijn te voorkomen. Als waterschap dragen wij daarom graag bij aan het ontwikkelen van de gemeentelijke langetermijnvisies.

2.7 Conclusie 10 dat het waterschap moet laten zien dat alle kennis, (bestuurlijke) standpunten en belangen in basis gelijkwaardig zijn onderschrijven wij. Om een breed gedragen korte- en langetermijnvisie te kunnen ontwikkelen, is het nodig dat wij samenwerken met alle betrokken partijen. Daarbij geven wij ruimte voor alle beschikbare kennis, standpunten en belangen.

3.1 Als waterschap nemen wij conclusie 2, 4, 5 en 8 met aanvulling en/of nuancering over. Enkele conclusies zijn generiek van opzet en/of vragen om een toelichting vanuit de specifieke situatie in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland.

3.2 Conclusie 2 stelt dat voor circa 3.000 – 4.000 hectare binnen 15 jaar naar een nieuwe functie moet worden gezocht en daartoe is van belang om een langetermijnvisie te ontwikkelen. Wij zijn van mening dat een langetermijnvisie noodzakelijk is voor de situaties waarin aan een functieverandering wordt gedacht. Daarnaast is het volgens ons ook belangrijk om een strategie te ontwikkelen dat een perspectief schets voor de komende jaren. Dit perspectief biedt handvatten om stapsgewijs naar de langetermijnvisie toe te werken.

3.3 Conclusie 4 beschrijft de gevolgen van bodemdaling in landelijk en stedelijk gebied. Als waterschap willen wij conclusie 4 nuanceren. In Flevoland is bodemdaling en op enkele plaatsen treedt schade op ten gevolge van bodemdaling. Dat betreffen dan vooral verzakkingen van wegen en rioleringsstelsel. Vanwege de materiaal- en installatiekeuzes wordt de schade zoveel mogelijk beperkt.

3.4 Conclusie 5 stelt dat de samenwerking tussen het waterschap en de betrokken partijen goed op gang is gekomen. Dit onderschrijven wij. In de conclusie komt de term onderbemaling aan bod die nuancering behoeft. Het gaat hier om een tijdelijke peilwijziging; onder onderbemaling verstaan wij dat door wijziging van een peilbesluit een structurele verlaging van het streefpeil wordt geregeld.

3.5 Conclusie 8 stelt dat (nog) geen langetermijnvisie aanwezig is binnen het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland, waardoor het niet mogelijk is om te kijken of pilots al dan niet worden uitgerold na afronding van het Gebiedsproces. Het ontwikkelen van een langetermijnvisie is het centrale doel van het Gebiedsproces

Bodemdaling Flevoland. De pilots moeten juist informatie opleveren op basis waarvan de langetermijnvisie kan worden opgesteld.

4.1 Als waterschap nemen wij de aanbevelingen uit het rapport, met uitzondering van aanbeveling 2 over

4.2 Wij nemen aanbeveling 1 "Zet het Gebiedsproces Bodemdaling door" over. Wij zien de absolute meerwaarde van het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland en de handelingsperspectieven die in het gebiedsproces worden uitgewerkt.

4.3 Wij nemen aanbeveling 2 over de verdieping en verbreding van de experimenten niet over. De intentie van de aanbeveling is om de pilots, die opgestart zijn vanuit het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland, door te zetten en waar mogelijk te verdiepen en verbreden met agrarische ondernemers. Binnen het gebiedsproces is bewust gekozen om alleen gemeenten te betrekken die te maken hebben met bodemdaling in het landelijk gebied. In de huidige opzet wordt al nauw samengewerkt met agrariërs. Ook zijn terreinbeherende organisaties in de voorfase betrokken bij het definiëren van pilots. Wij zullen in de stuurgroep we nogmaals aandacht vragen voor deelname door TBO's.

4.4 Aanbeveling 3 adviseert om het ontwikkelen van een langetermijnperspectief onderdeel te laten zijn van de Strategische Agenda Flevoland (SAF). Volgens het waterschap leent de SAF zich bij uitstek om een langetermijnperspectief op Rijk-Regioniveau uit te werken. Het uitwerken van het langetermijnperspectief voor de specifieke bodemdalingsgebieden in Flevoland is bij voorkeur een onderdeel van het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland. Met name de lokale en gebiedspecifieke kennis komt optimaal aan bod bij het uitwerken van de handelingsperspectieven. De kennis en ervaringen die worden opgedaan in het Gebiedsproces Bodemdaling, kunnen worden geïntegreerd in de ontwikkeling van een langetermijnperspectief op grond van de SAF.

4.5 Aanbeveling 4 benadrukt het belang van het ontwikkelen van een langetermijnperspectief voor stedelijk gebied. Aanbevolen wordt om ook daarvoor pilots te ontwikkelen, zoals dat gebeurt in het kader van het Gebiedsproces Bodemdaling Flevoland. Deze aanbeveling wordt opgepakt binnen het thema "Water en bodem sturend". In dat kader wordt bij Almere Pampus ook al een pilot uitgevoerd. Deze aanbeveling wordt niet binnen het GBF verder opgepakt.

4.6 Aanbeveling 5 om een flexibel, "tweebenig" handelingsrepertoire te ontwikkelen en aanbeveling 6 om het vermogen om trans disciplinair samen te werken te versterken nemen wij over. Beide aanbevelingen benadrukken de dubbele rol die het waterschap heeft: inhoudelijk-technisch expert enerzijds en strategisch adviseur op het terrein van ruimtelijke ontwikkelingen anderzijds. De steeds complexere vraagstukken die op ons afkomen, vragen om een waterschap dat beide rollen professioneel kan inzetten.

Alternatief
Het alternatief is om de conclusies en aanbevelingen niet over te nemen. Dit wordt niet geadviseerd omdat wij ons voor het overgrote deel in de conclusies en aanbevelingen kunnen vinden. Bovendien bieden de aanbevelingen het waterschap handvatten om de samenwerking voor de aanpak van de bodemdalingsproblematiek te versterken.

Risico's en kanttekeningen
Geen.

Financiën en capaciteit

Uitvoering van de aanbevelingen die wij u adviseren om over te nemen, kan plaatsvinden binnen de bestaande formatie en vraagt niet om aanvullende financiële inzet.

Begrotingswijziging
Geen.

Communicatie
Geen.

Bijlagen
a. Aanbiedingsbrief van de Rekenkamer aan het AB.
b. Rapport Onderzoek Bestuurlijke Samenwerking Bodemdaling Flevoland.
c. Beantwoording vragen van het AB van 2 juni 2026.